

Pracownicze Plany Kapitałowe zyskają akceptację Polaków

Od 2019 r. rząd planuje wprowadzić nowy filar systemu emerytalnego - Pracownicze Plany Kapitałowe (PPK). Sprawdziliśmy, jakie są szanse na akceptację tego rozwiązania wśród Polaków.

Z dalszej części tego artykułu dowiesz się:

- Ilu Polaków dobrowolnie zapisaliby się do PPK oraz ilu nie wypisałiby się z PPK, gdyby zostali zapisani automatycznie.
- Jakie powody najczęściej zniechęcają Polaków do uczestnictwa w programie PPK.
- Jaki odsetek Polaków byłby gotowy zwiększyć swoją składkę na PPK

Kwestia emerytalna w Polsce

Polska nie ma szczęścia do reform systemu emerytalnego. W teorii wiadomo co trzeba zrobić. Polskie społeczeństwo się starzeje, czyli emerytów jest (i będzie) coraz więcej, a ludzi pracujących coraz mniej. Oznacza to, że potrzebujemy więcej pieniędzy w systemie emerytalnym. Można starać się to robić na wiele sposobów, np. poprzez przyjmowanie migrantów lub promowanie większej dietności. Rozwiązania te mają jednak swoje granice i ostatecznie nie można uciec od zwiększania składek emerytalnych. Ponieważ składki na ZUS są równie niepopularne jak podatki, politycy preferują tworzenie alternatywnych składek – łatwiejszych do strawienia dla wyborców dzięki dobrowolności i różnego rodzaju zachętom. W ten sposób, w polskim systemie emerytalnym zawitały OFE, IKE, IKZE i PPE.

Żadna z tych składek nie spełniła swojego celu, a więc istotnego zwiększenia środków w systemie emerytalnym. Co więcej, system ten przez swoją złożoność i częste zmiany nie budzi zaufania Polaków.ⁱ Nie zmienia to faktu, że problem starzenia się społeczeństwa jest coraz bardziej widoczny, a oszczędności na starość mamy niewielkie. Zwiększenie składek emerytalnych wciąż jest potrzebne, zwłaszcza po obniżeniu wieku emerytalnego. Jak jednak to zrobić to skutecznie i w sposób społecznie akceptowalny? Propozycją rządu są Pracownicze Plany Kapitałowe (PPK).

Pracownicy będą na PPK wpłacać minimum 2% pensji na rękę, pracodawcy dodatkowe 1,5% pensji. Państwo dopłaci zaś 250 zł na początku i kolejne 240 zł co roku. Środki na PPK mają w pełni prywatną własność pracowników, ale wypłata zgromadzonych środków będzie możliwa dopiero po przekroczeniu przez nich 60 roku, jednorazowo lub w ratach w ciągu 10 lat.ⁱⁱ

Dlaczego PPK mogą być skuteczne - przynajmniej w teorii

Swoją skuteczność PPK mają opierać na osiągnięciach ekonomii behawioralnej, zwłaszcza koncepcji „szturchnięcia” (*nudge*) autorstwa m.in. Richarda Thaler’a i Cassa Sunsteina.ⁱⁱⁱ Zauważyli oni, że mając wybór ludzie najczęściej pozostają przy opcji domyślnej. Wynika to stąd, że zmiana tej opcji wymaga pewnego wysiłku, a na pewno uwagi i czasu. Ludzie zaś idą często po linii najmniejszego oporu. Jeśli nie widzą ważnego powodu do zmiany, to akceptują domyślne rozwiązanie.

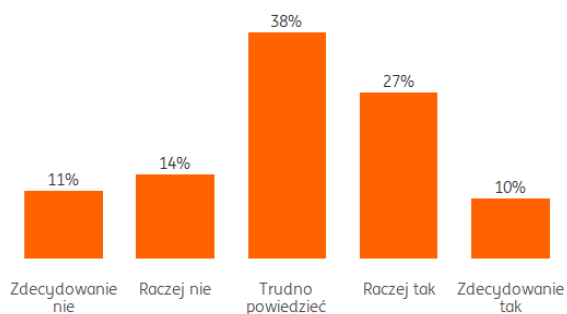
Mechanizm ten wykorzystują Pracownicze Plany Kapitałowe, które wejdą w życie w drugiej połowie 2019 roku. Składka na PPK stanie się domyślną formą dodatkowych oszczędności na emeryturę. Twórcy tego programu założyli, że nawet jeśli Polakom nie w pełni się PPK spodoba, to nie będą mieli dość determinacji, żeby z nich zrezygnować. Pytanie tylko, czy Polacy nie okażą się jednak przekorni i taką determinację wykażą, chociażby przez wzgląd na swoją nieufność do polityków i do systemu emerytalnego. Postanowiliśmy to sprawdzić w ramach Finansowego Barometru ING – cyklicznego badania ankietowego.^{iv}

Polakom raczej podoba się program PPK

Mając w pamięci, że Polacy nie mają zaufania do systemu emerytalnego, zwłaszcza po demontażu OFE, można było spodziewać się, że sama koncepcja PPK spotka się z niechęcią ankietowanych. Tak się jednak nie stało. 37% respondentów byłoby gotowe zapisać się do PPK dobrowolnie. Mniej, bo tylko 25% by tego nie zrobiło. Zbliżone proporcje odnotowaliśmy w przypadku pytania o chęć wypisania się z PPK.

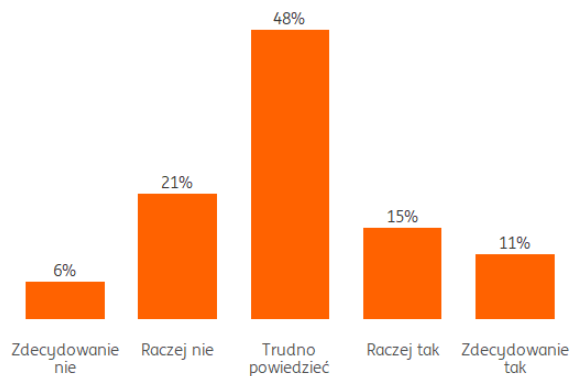
Czy zapisał(a)by się Pan/i z PPK?

Próba: 829 dorosłych mieszkańców Polski niebędących emerytami.

Czy wypisał(a)by się Pan/i z PPK?

Próba: 829 dorosłych mieszkańców Polski niebędących emerytami.

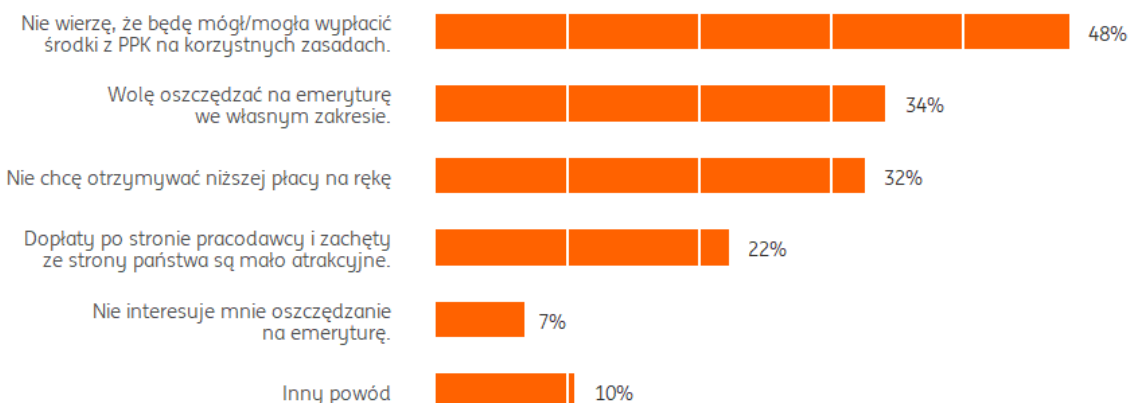

Polacy chcą więcej oszczędzać na emeryturę, ale pamiętają losy OFE

Głównym czynnikiem zniechęcającym Polaków do uczestnictwa w PPK jest brak zaufania do systemu emerytalnego w ogóle. W każdym razie, spośród nieprzekonanych do programu, aż 48% deklaruje, że nie wierzy, że będzie mógł wypłacić środki z PPK na korzystnych zasadach. Trudno nie powiązać tego faktu z pamięcią o losach OFE. Przypomnijmy, że w 2014 połowa środków zgromadzonych od 1999 na indywidualnych kontach w tych instytucjach została w 2014 r. przymusowo przetransferowana do budżetu państwa i zamieniona w zapis na subkontach ZUS. Nasze badanie pokazuje, że pamięć o tym fakcie jest wciąż żywa i stanowi czynnik zniechęcający do PPK. Słusznie więc twórcy tego programu podkreślają, że środki na nim zgromadzone stanowią od początku własność prywatną – inaczej niż w OFE.

Dlaczego nie chciałby Pan uczestniczyć w systemie PPK?

Próba: 597 dorosłych Polaków niebędących na emeryturze, którzy na pytanie o chęć rezygnacji z PPK odpowiedzieli (a) zdecydowanie tak, (b) raczej tak, lub (c) trudno powiedzieć.

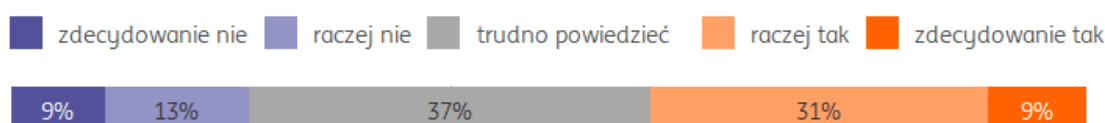
Badanie sugeruje również, że Polacy dostrzegają potrzebę oszczędzania na emeryturę. W każdym razie dużo większy odsetek osób nieprzekonanych do PPK stwierdziło, że woli oszczędzać na emeryturę we

własnym zakresie (34%), niż że w ogóle ich to nie interesuje (7%). To dobry prognostyk dla PPK, gdyż osoby wobec niego krytyczne nie kwestionują jego głównego celu, a więc potrzeby zwiększenia oszczędności emerytalnych – kontrowersje wzbudza jedynie jego status, jako jeden z filarów publicznego systemu emerytalnego.

Potwierdzeniem tezy, że Polacy odczuwają potrzebę zwiększenia oszczędności emerytalnych jest fakt, że aż 40% zadeklarowało, że byłoby gotowych zwiększyć dobrowolnie swoją składkę na PPK, o ile pracodawca zwiększyłby swój wkład o taką samą kwotę.

Czy zwiększyłby Pan/Pani wysokość swojej składki na PPK, przy założeniu, że pracodawca zwiększyłby swój wkład o taką samą kwotę?

Próba: 829 dorosłych mieszkańców Polski niebędących emerytami.

Finansowy Barometr ING

Zasady PPK umożliwiają dobrowolne zwiększenie składki, zarówno przez pracowników (do 2% wynagrodzenia brutto), jak i pracodawców (do 2,5% płacy brutto). Takie składki dodatkowe nie muszą być wprawdzie wzajemnie uwarunkowane, ale pracodawcy mogą zdecydować się na podwajanie składki dobrowolnej PPK pracowników, jako formę dodatkowego benefitu. Jest to często praktykowane zagranicą (na przykład w USA). Wyniki naszego badania sugerują, że spotkałoby się to z pozytywnym odzewem stosunkowo licznej grupy pracowników.

Więcej informacji nie tylko o PPK, lecz także na temat długoterminowych oszczędności Polaków zostanie zaprezentowanych na **konferencji ING Think Forward Initiative „Jak pomóc Polakom oszczędzać na godziwą emeryturę”**, która odbędzie się 15 kwietnia 2019 r w Warszawie.

Kontakt

Karol Pogorzelski

Ekonomista

+48 22 820-4891

Karol.pogorzelski@ingbank.pl

ING Bank Śląski jest jednym z największych banków w Polsce. Bank świadczy pełen zakres usług i produktów finansowych dla klientów indywidualnych oraz podmiotów gospodarczych. ING oferuje wielokanałowy dostęp do kont osobistych i firmowych oraz posiada ogólnopolską sieć nowoczesnych placówek bankowych. W skład grupy kapitałowej ING Banku Śląskiego wchodzi spółki świadczące usługi leasingowe, faktoringowe, bankowości inwestycyjnej oraz maklerskie.

Grupa ING jest wywodzącą się z Holandii, globalną instytucją finansową świadczącą usługi z zakresu bankowości i zarządzania aktywami dla klientów detalicznych i korporacyjnych.

ⁱ Patrz ZUS (2016) *Wiedza i postawy wobec ubezpieczeń społecznych*. Raport dostępny online: <http://www.zus.pl/documents/10182/44573/Raport+wiedza+system+emerytalny/040bd2a1-094a-4d97-9d77-e0bddc19e845>

ⁱⁱ Tymi dokładnie słowami respondentom badania „Finansowy Barometru ING” tłumaczyliśmy, jak będą działać Pracownicze Plany Kapitałowe przed zadawaniem im dalszych pytań.

ⁱⁱⁱ Książka R.Thalera i C.Sunsteina jest dostępna w Polsce pod tytułem: „Impuls. Jak podejmować właściwe decyzje dotyczące zdrowia, dobrobytu i szczęścia”

^{iv} Badanie to zostało zrealizowane przez IPSOS na próbie 1003 dorosłych Polaków (z których 829 nie było emerytami), reprezentatywnych ze względu na wiek, płeć i region zamieszkania.